

На Івана Купала в Національному театрі імені І. Франка Луганський український музично-драматичний театр показав постановку п'єси «Ніч під Івана Купала» М.Старицького, яка одержала головний приз фестивалю «Театральний Донбас» (1998) і приз «Мельпомена Таврії» (1999).

Поєднувати показ вистави «Ніч під Івана Купала» з самим святом — річ спокуслива і небезпечна, адже можна викликати несподівані забави приспаних демонів. Та, незалежно від дня показу, вистава з першого моменту була наповнена гнітючо-ірреальною атмосферою. Здавалося, режисер В.Московченко так захопився ідеєю створення принадного простору для духів — у пластиці, музиці, сценографії, що живі люди почали відчувати себе «чужими».

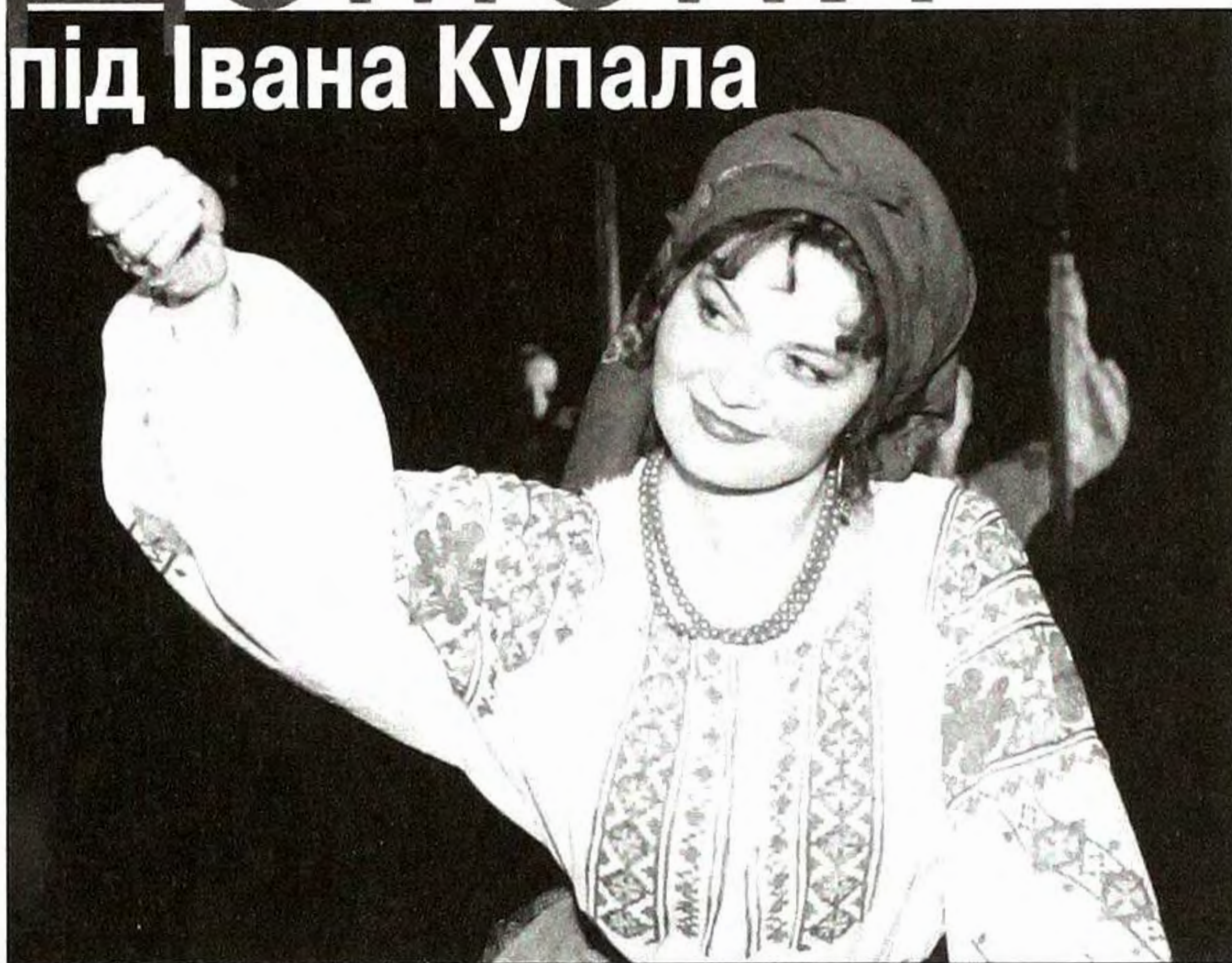
як рослини, то як гойдалки, — гарне поле для чистих почуттів (сценограф І.Лубська). Віртуальна синтетична музика і модерний балет втілюють чуттєвість, духів пристрастей (хореограф В.Онищенко). Поява в окремих моментах хору, певно, мала бути знаком античної трагедії, якби не «теки» в руках хористів, що скоріше заважають інтимним сценам своєю недоречністю. Головним персонажем стає якась природна напівінфернальна сила, що матеріалізується в ритуальних іграх — з опудалами, водою, вінками. Свято Купала нагадує басаврюка, який оволодіває душами цих людей, що продають їх за насолоду кохання.

Здавалося, умови гри, запропоновані постановником, мали виводити до рівня високої трагедії. Якби цю атмосферу відчули і актори. Приховану сексуальність — у лініях балету, у пронизливій музиці — вихолощують самі виконавці. Вся енергія перетворення сконцентрована у головній героїні Палажці-Н.Коваль — пристрасній, нюансованій. Роль Палажки, щоправда, єдина, що добре виписана у цій п'єсі. Інші ж ухопилися за рятувальне коло узвичаєного виконання української класики — в інтонаціях, жестах, костюмах, і ніби боялися віддатися створеній на сцені стихії, не довіряючи чи то собі, чи їй. Не використано і грайливу дотепність окремих діалогів — юнацьке кепкування над закоханими, яке б могло відтінити трагічне, загострити його. Суперниця Палажки Галя-О.Богданова виглядала заляканим і закомплексованим дівчам, а Василь-В.Полено — вродливий юнак, але нечуттєвий, «манекенний». Чому заради нього стільки пристрастей — загадка. Навіть у фіналі, коли герой має вбити колишню коханку, режисер позбавляє його дії: це фактичне самогубство Палажки. Можливо, це прояв зворотнього боку емансипації — втрати чоловічої ініціативи? І тоді вистава — про сучасну жінку: розумну, сильну, але ностальгійно-романтичну. Вона намагається бути «слабкою і відданою коханню», а, втративши ілюзії, висміює власне божевілья. Та не витримує, коли починають сміятися інші. Демоном стає не пристрась, а гордість. Палажка сама розігрує ситуацію, оживляє її до рівня первинно-чистих, високих пристрастей і сама стає жертвою пробудженого дна підсвідомого. Хоча оточення, можливо, і не варте титанічних зусиль...

Демони

під Івана Купала

10

■ Наталя Коваль в ролі Палажки у виставі «Ніч під Івана Купала» за М.Старицьким. Режисер В.Московченко. Луганський обласний український музично-драматичний театр.

■ Сцена з вистави «Ніч під Івана Купала».

Фото А. Телеха

До речі, він не самотній в акцентуванні всілякої інфернальності у новопрочитаннях української класики (скажімо, у «Ста тисячах» в театрі ім. І.Франка Калитку підманули не шахраї, а замасковані біси, а в «Украденому щасті» творчого об'єднання «Театр у кошику» Михайло інтерпретується як виходець «з того світу»).

В «Ночі під Івана Купала» — класичний любовний трикутник, де досвідчена і пристрасна жінка, справжня жриця кохання, програє наївному дівчиську, яке не докладає до своєї перемоги жодних зусиль. Роль останнього «аргументу» грає ніж. Але є й інший полюс цієї п'єси — побутова мелодрама, тож її постановку можна порівняти з намаганням пройти по тонкому лезу — між трагічним і наївно-смільним. Режисер прагне творити трагедійне полотно. Порожній простір сцени з металевим місяцем-бубном у глибині і мотузками-гратами на авансцені, які обігруються то

